Justitieutskottets betänkande 1981/82:43

om ökning av anslagen till polisväsendet och åklagarväsendet m. m. (prop. 1981/82:143 bil. 2 jämte motion)

Propositionen

I proposition 1981/82:143 om åtgärder mot alkohol- och narkotikamissbruket, bilaga 2, har regeringen (justitiedepartementet)

dels föreslagit riksdagen att

1. till Lokala polisorganisationen: Utrustning för budgetåret 1982/83 anvisa ett i förhållande till proposition 1981/82:100 med 1 500 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 17 216 000 kr.,

2. till Läns- och distriktsåklagarmyndigheterna för budgetåret 1982/83 anvisa ett i förhållande till proposition 1981/82:100 med 475 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 206 124 000 kr.,

dels berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som har anförts i propositionen om inriktningen av kriminalvårdsstyrelsens forsknings- och utvecklingsverksamhet.

Motionen

I den med anledning av propositionen väckta motionen 1981/82:2246 av Olof Palme m. fl. (s) hemställs såvitt nu är i fråga

- att riksdagen till Lokala polisorganisationen: Utrustning för budgetåret 1982/83 anvisar ett i förhållande till proposition 1981/82:143 med 1 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 18 216 000 kr. (yrkande 3),
- att riksdagen till Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader för budgetåret 1982/83 anvisar ett i förhållande till proposition 1981/82:100 med 11 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 3 657 463 000 kr. (yrkande 4),
- att riksdagen till Inköp av motorfordon m. m. för budgetåret 1982/83 anvisar ett i förhållande till proposition 1981/82:100 med 650 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 48 141 000 kr. (yrkande 5).

Utskottet

Inledning

I detta betänkande behandlas frågor om vissa höjningar av anslagen till polisväsendet och till åklagarväsendet. De förslag till medelsanvisning rörande dessa verksamhetsgrenar som framlades i budgetpropositionen

(prop. 1981/82:100, bilaga 5, punkt B 4 m. fl. och punkt C) har jämte anknytande motioner nyligen behandlats av riksdagen (JuU 1981/82:38 resp. 1981/82:39, rskr 228 resp. 229). Riksdagens beslut innebär bl. a. att medel anvisats i enlighet med förslagen i budgetpropositionen.

I den förevarande propositionen föreslås en uppräkning av utrustningsanslaget till den lokala polisorganisationen och av anslaget till läns- och distriktsåklagarmyndigheterna. I propositionen anmäler chefen för justitiedepartementet att medel från socialdepartementets huvudtitel kommer att ställas till kriminalvårdsstyrelsens förfogande för forsknings- och utvecklingsverksamhet av betydelse för narkotikaproblemen inom kriminalvården. Han uttalar sig också om inriktningen av denna verksamhet, bl. a. såvitt gäller utvärdering av det s. k. Österåkerprojektet.

Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader (B 4.)

Det för nästa budgetår av riksdagen anvisade anslaget under denna punkt uppgår till mer än 3,6 miljarder kronor och innebär en ökning av anslaget med i det närmaste 341 milj. kr. i förhållande till anslaget för innevarande budgetår.

Några nya tjänster inrättas inte. I budgetpropositionen uppgav departementschefen däremot att han i samband med utfärdande av regleringsbrev för polisväsendet kommer att föreslå regeringen att göra vissa omfördelningar av resurserna inom polisväsendet. Dessa omfördelningar innebär bl. a. att ytterligare 16 polismän sätts in för bekämpningen av den organiserade och den ekonomiska brottsligheten och att ytterligare 15 kriminalpolismän avdelas för narkotikabekämpningen. För att förstärka kriminalavdelningar med särskilt stor arbetsbelastning omfördelas tio polismän.

I motion 2246 begärs att ytterligare 11 milj. kr. skall anvisas till polisväsendet under förevarande punkt. Medlen skall avse inrättande av nya tjänster.

Motionärerna anför att polisens resurser för att bekämpa narkotikabrottsligheten måste öka kraftigt. För att polisen skall ges möjlighet att planera sina insatser mot denna brottslighet och ges tid till erforderlig utbildning m. m. anser motionärerna att beslut redan nu bör fattas om en förstärkning för de närmaste åren. Enligt motionärerna bör polisen under vart och ett av de kommande tre budgetåren (1982/83—1984/85) tillföras 50 nya tjänster för åtgärder mot narkotikabrottsligheten. För nästa budgetår beräknas kostnaden härför till 7,5 milj. kr.

Motionärerna förespråkar också en fortsatt utbyggnad av kvarterspolisorganisationen i framför allt storstadsområdena. Enligt motionärerna bör 25 nya tjänster för kvarterspoliser inrättas under vart och ett av de närmaste tre budgetåren. För denna utbyggnad beräknas för nästa budgetår 3,5 milj. kr. under förevarande anslagspunkt.

Utskottet vill här erinra om att frågan om förstärkning av polisens

resurser för att bekämpa *narkotikabrottsligheten* nyligen har behandlats av utskottet i betänkandet om anslag till lokala polisorganisationen m. m. (JuU 1981/82:38). I det betänkandet för utskottet fram sin syn på behovet av narkotikabekämpning samt lämnar en utförlig redogörelse för den utbyggnad av bl. a. polisens resurser för att bekämpa narkotikabrottsligheten som har genomförts under senare år. Utskottet hänvisar till denna redogörelse (JuU 1981/82:38 s. 7—9).

I det nyssnämnda betänkandet avstyrkte utskottet bifall till en motion om förstärkning av polisens resurser för att bekämpa narkotikabrottsligheten. Utskottet anförde därvid att frågan om polisens resurser för narkotikabekämpningen måste — hur angelägna behoven än är — bedömas också med beaktande av det statsfinansiella läget. Med hänsyn till angelägenheten av de övriga anslagsbehov som måste tillgodoses ansåg utskottet att ytterligare resurser än dem som föreslagits i budgetpropositionen inte kunde anslås för polisens narkotikabekämpning. En minoritet (s) inom utskottet redovisade i en reservation till betänkandet en annan uppfattning i saken.

Yrkandet i motion 2246 om medel för nya tjänster för polisens narkotikabekämpning avseende budgetåret 1982/83 föranleder nu inte någon annan bedömning från utskottets sida än den som nyss redovisats. Utskottet avstyrker därför bifall till motionen i denna del.

När det gäller frågan om en förstärkning av polisens resurser rent allmänt vill utskottet framhålla att planerings- och budgetarbetet såvitt gäller budgetåret 1983/84 måste inriktas på att personalförstärkningar tillförs särskilt utsatta distrikt eller verksamhetsgrenar inte bara genom omfördelningar utan också genom en effektiv ökning av antalet nya tjänster. Önskemålet i motion 2246 om resursförstärkningar till polisväsendet beträffande budgetåren 1983/84 och 1984/85 föranleder däremot inte något uttalande från utskottets sida.

När det sedan gäller frågan om inrättande av nya tjänster för *kvarterspoliser* skall först sägas att syftet med kvarterspolisverksamheten är att på sikt nedbringa brottsligheten eller att åtminstone hindra att den ökar. Verksamheten har bl. a. till ändamål att förbättra förhållandet mellan allmänheten och polisen. Utskottet har vid flera tillfällen uttalat sig för att verksamheten byggs ut (se JuU 1980/81:33 s. 13 och där angivna betänkanden).

F. n. finns kvarterspoliser i 68 polisdistrikt. Sammanlagt finns det nästan 400 kvarterspolistjänster.

Riksdagen beslutade senast för budgetåret 1980/81 om en förstärkning av kvarterspolisverksamheten. Beslutet innebar att organisationen tillfördes ytterligare tio tjänster (prop. 1979/80:100 bil. 5, JuU 24 p. 3, rskr 182). För innevarande budgetår tillfördes organisationen inga nya tjänster. Inte heller för nästa budgetår är det enligt riksdagens beslut avsett att några nya tjänster inrättas.

I bl. a. Stockholms polisdistrikt bedrivs s. k. områdespolisverksamhet, som påminner om kvarterspolisverksamheten.

Förra året behandlade utskottet en motion om nya tjänster för kvarterspoliser. Utskottet avstyrkte bifall till motionen (JuU 1980/81:33). En minoritet (s) inom utskottet tillstyrkte i en reservation till utskottets betänkande bifall till motionsyrkandet.

Enligt utskottets mening är kvarterspolisverksamheten mycket värdefull både från brottsförebyggande synpunkt och för tillgodoseende av allmänhetens behov av bättre kontakt med polisen. Utskottet kan — i likhet med vad som tidigare skett — principiellt ansluta sig till önskemålet om att verksamheten byggs ut. Det statsfinansiella läget medger dock inte att organisationen för nästa budgetår tillförs några nya tjänster. Utskottet avstyrker således bifall till motion 2246 i denna del.

Lokala polisorganisationen: Utrustning (B 5.)

Under denna punkt har riksdagen för nästa budgetår anvisat ett reservationsanslag av 15 716 000 kr.

I propositionen föreslås att ytterligare 1,5 milj. kr. anvisas under förevarande punkt. Medlen är avsedda för anskaffning av teknisk utrustning till polisens narkotikarotlar. Sammanlagt 1,1 milj. kr. beräknas för radiomateriel, och för optisk utrustning m. m. beräknas 0,4 milj. kr.

I motion 2246 begärs en anslagshöjning — utöver den i propositionen föreslagna — med 1 milj. kr. Yrkandet sammanhänger med motionärernas begäran om inrättande av fler tjänster för kvarterspoliser.

För teknisk utrustning till narkotika- och spaningsrotlarna har för nästa budgetår anvisats 250 000 kr. Utskottet anser i likhet med departementschefen att narkotikarotlarna är i behov av ytterligare teknisk utrustning. Utskottet tillstyrker därför den i propositionen föreslagna ökningen av utrustningsanslaget.

Utskottet har under föregående avsnitt avstyrkt bifall till motionsyrkandet om inrättande av fler tjänster för kvarterspoliser. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet bifall till motionen också i den del som gäller utrustningsanslaget.

Inköp av motorfordon m. m. (B 6.)

För nästa budgetår har under denna punkt anvisats ett reservationsanslag av i det närmaste 47,5 milj. kr. Under anslagsposten Hästar och hundar m. m. har beräknats ett anslag av ca 4,9 milj. kr. Dessa medel är avsedda för utbyte av sammanlagt 85 hundar, varav fem narkotikahundar, och av tio hästar.

I motion 2246 begärs en höjning av anslaget med 650 000 kr. för anskaffande av tio nya narkotikahundar till polisen. Motionärerna framhåller att narkotikahundarna är ett ovärderligt hjälpmedel för polisen i arbetet med

att i samband med ingripande mot narkotikabrottslingar spåra den många gånger omsorgsfullt undangömda narkotikan.

Inom polisväsendet finns f. n. närmare 500 hundar. Den allra största delen utgörs av s. k. övervakningshundar. Endast ett 20-tal narkotikahundar finns. I Stockholms län pågår f. n. beträffande sju övervakningshundar en försöksverksamhet med att träna dessa hundar att leta efter narkotika.

Utskottet noterar att det utbyte av fem narkotikahundar som skall ske nästa budgetår står i överensstämmelse med vad rikspolisstyrelsen begärt i sin anslagsframställning. Medel för nyanskaffning av narkotikahundar har inte begärts av rikspolisstyrelsen. Utskottet anser att det inte finns skäl att med anledning av motionen frångå den bedömning av saken som innefattas i riksdagens nyligen fattade beslut om medelsanvisning. Motionsyrkandet avstyrks således.

Läns- och distriktsåklagarmyndigheterna (C 2.)

Under denna punkt har för nästa budgetår anvisats ett anslag av drygt 205,5 milj. kr. Medel för nya tjänster har inte beräknats, men däremot skall en distriktsåklagartjänst och en kammaråklagartjänst inrättas i utbyte mot två assistentåklagartjänster.

I propositionen föreslås att ytterligare nära 0,5 milj. kr. anvisas för inrättande av två åklagartjänster i Stockholmsregionen och en åklagartjänst i Malmö åklagardistrikt. Enligt vad departementschefen uppger ställs medel för inrättande av tjänsterna till förfogande genom omfördelningar inom justitiedepartementets verksamhetsområde. Hur motsvarande besparingar skall uppnås omnämns däremot inte.

Utskottet utgår från att de tilltänkta omfördelningarna av resurserna inte inverkar menligt på verksamheter för vilka riksdagen har beviljat medel. Med denna utgångspunkt tillstyrker utskottet regeringens förslag.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslag till Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:2246 i denna del (yrkande 4),
2. beträffande *anslag till Lokala polisorganisationen: Utrustning*
   att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:2246 i denna del (yrkande 3) för budgetåret 1982/83 anvisar ett i förhållande till riksdagens tidigare beslut[1] med 1 500 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 17 216 000 kr.,

[1] Prop. 1981/82:100 bil. 5, punkt B 5, JuU 38 punkt 3, rskr 228.

3. beträffande *anslag till Inköp av motorfordon m. m.*
att riksdagen avslår motion 1981/82:2246 i denna del (yrkande 5),
4. beträffande *anslag till Läns- och distriktsåklagarmyndigheterna*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag för budgetåret 1982/83 anvisar ett i förhållande till riksdagens tidigare beslut[2] med 475 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 206 124 000 kr.

Stockholm den 20 april 1982

På justitieutskottets vägnar
BERTIL LIDGARD

Närvarande: Bertil Lidgard (m), Lisa Mattson (s), Åke Polstam (c), Eric Jönsson (s), Hans Petersson i Röstånga (fp), Arne Nygren (s), Björn Körlof (m), Lilly Bergander (s), Gunilla André (c), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Göte Jonsson (m), Ella Johnsson (c), Karl-Gustaf Mathsson (s) och Bonnie Bernström (fp).

Reservationer

Lisa Mattson (s), Eric Jönsson (s), Arne Nygren (s), Lilly Bergander (s), Hans Pettersson i Helsingborg (s) och Karl-Gustaf Mathsson (s) har avgett följande reservationer.

1. **Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader (mom. 1)**

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 2 med "Utskottet vill" och slutar på s. 3 med "utskottets sida" bort ha följande lydelse:

Utskottet har nyligen i sitt betänkande om anslag till lokala polisorganisationen m. m. (JuU 1981/82:38) behandlat frågan om förstärkning av polisens resurser för att bekämpa *narkotikabrottsligheten.* I det betänkandet lämnas en utförlig redogörelse för de åtgärder som under senare år har kommit till stånd vad gäller polisens möjligheter att bekämpa narkotikabrottsligheten. Utskottet hänvisar till denna redogörelse (JuU 1981/82:38 s. 7—9).

Även om det kan sägas att polisens ökade satsningar på att bekämpa narkotikabrottsligheten har gett resultat, nödgas utskottet konstatera att utvecklingen ändå inte har kunnat hejdas. Orsakerna härtill beror enligt utskottets mening till stor del på att polisen inte har tillförts tillräckliga resurser för ändamålet; betydelsen av en effektiv narkotikapolis kan knappast överskattas. Med hänsyn till den allvarliga utvecklingen av narkotikabrottsligheten anser utskottet därför att det nu måste ske en betydande

[2] Prop. 1981/82:100 bil. 5, punkt C 2, JuU 39 punkt 2, rskr 229.

satsning när det gäller polisens resurser på området. Med tanke på de förödande mänskliga och sociala konsekvenser som narkotikabrottsligheten leder till anser utskottet att det statsfinansiella läget får spela en underordnad roll i sammanhanget.

Den för nästa budgetår avsedda åtgärden att genom omfördelningar avdela 15 polismän för narkotikabekämpning är enligt utskottets mening klart otillräcklig. Såsom anförs i motion 2246 måste polisen tillföras flera nya tjänster. För att polisen skall ha möjlighet att förbereda sina insatser mot narkotikabrottsligheten anser utskottet att förstärkningarna för de närmaste åren redan nu bör anges. Utskottet delar uppfattningen i motionen att polisen under de kommande tre budgetåren bör tillföras sammanlagt 150 nya tjänster i kampen mot narkotikabrottsligheten och näraliggande ekonomisk brottslighet. Under vart och ett av budgetåren 1982/83—1984/85 bör 50 nya tjänster tillföras. För budgetåret 1982/83 beräknas kostnaden härför till 7,5 milj. kr. Resurserna bör användas såväl för att förstärka redan befintliga narkotikarotlar som för inrättande av nya sådana rotlar.

Det anförda innebär att utskottet tillstyrker bifall till motion 2246 i nu behandlad del.

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Insatser mot den sociala utslagningen måste göras på en bred front. Inte minst i storstadsområdena är det viktigt med åtgärder som är inriktade på ungdomar som befinner sig i brottsbefrämjande miljöer och andra som befinner sig i riskzonen för att bli kriminella. Kvarterspoliserna har en viktig förebyggande funktion för dessa grupper, där olika former av drogmissbruk ofta förekommer. Enligt utskottets mening hör kvarterspolisverksamheten till de verksamhetsområden som måste prioriteras även i ett bekymmersamt statsfinansiellt läge.

För att få till stånd en fortsatt utbyggnad av kvarterspolisorganisationen i första hand i storstadsområdena anser utskottet i likhet med motionärerna att 25 nya tjänster för kvarterspoliser bör inrättas under vart och ett av de tre närmaste budgetåren. Kostnaden för denna utbyggnad beräknas för budgetåret 1982/83 till 3,5 milj. kr. under förevarande anslagspunkt.

dels att utskottets hemställan under moment 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *anslag till Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader*

   att riksdagen med bifall till motion 1981/82:2246 i denna del (yrkande 4) för budgetåret 1982/83 anvisar ett i förhållande till riksdagens tidigare beslut[1] med 11 milj. kr. förhöjt förslagsanslag av 3 657 463 000 kr.

[1] Prop. 1981/82:100 bil. 5, punkt B 4, JuU 38 punkt 2, mom. 1, rskr 228.

2. Lokala polisorganisationen: Utrustning (mom. 2)

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "gäller utrustningsanslaget" bort ha följande lydelse:

I föregående avsnitt har utskottet förordat att medel anvisas för att inrätta 25 nya tjänster för kvarterspolismän i storstadsregionerna. I följd härav bör också, såsom har föreslagits i motion 2246, utrustningsanslaget räknas upp. Det ökade medelsbehovet kan såsom motionärerna gjort beräknas till 1 000 000 kr. Utskottet tillstyrker således bifall till motionen i berörd del.

dels att utskottets hemställan under moment 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *anslag till Lokala polisorganisationen: Utrustning*
att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1981/82:2246 i denna del (yrkande 3) för budgetåret 1982/83 anvisar ett i förhållande till riksdagens tidigare beslut[1] med 2 500 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 18 216 000 kr.

3. Inköp av motorfordon m. m. (mom. 3)

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Utskottet noterar" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den i motion 2246 framförda uppfattningen att narkotikahundarna är ett ovärderligt hjälpmedel för polisen i arbetet med att spåra och leta efter narkotika. Härtill kommer att kostnaderna för anskaffande av narkotikahundar är jämförelsevis blygsamma. Det statsfinansiella läget bör därför inte utgöra hinder för att polisen tillförs ytterligare tio hundar nästa budgetår. Kostnaderna härför beräknas till 650 000 kr.

dels att utskottets hemställan under moment 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *anslag till Inköp av motorfordon m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:2246 i denna del (yrkande 5) för budgetåret 1982/83 anvisar ett i förhållande till riksdagens tidigare beslut[2] med 650 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 48 141 000 kr.

---

[1] Prop. 1981/82:100 bil. 5, punkt B 5, JuU 38 punkt 3, rskr 228.
[2] Prop. 1981/82:100 bil. 5, punkt B 6, JuU 38 punkt 4, rskr 228.

LiberTryck Stockholm 1982